SUOMEN KALANKASVATTAJALIITTO

PL 115

00241 HELSINKI

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

12.3.2026

ASIA: E 13/2026 vp. VALTIONEUVOSTON SELVITYS: KOMISSION TIEDONANTO - EUROOPAN KIERTOTALOUTEEN SIIRTYMISEN VAUHDITTAMINEN: MUOVIN KIRTOTALOUDEN PILOTTI

Suomi tukee komission linjausta, jonka mukaan kiertotaloudesta tulee tehdä yksi keskeisistä tavoitteista Euroopan teollisuuden uudistamisessa hiilidioksidipäästöjen vähentämisen rinnalla. Suomi pitää komission toimenpidepakettia muovien kierrätyksen vauhdittamiseksi ajankohtaisena ja tukee direktiivin tavoitteita, mutta haluaa yhtenäistää muovien kierrätysmarkkinoita koskevaa sääntelyä ja pitää kertakäyttömuovidirektiivin uudelleen tarkastelua tärkeänä. Direktiivin selkeyteen, toteutettavuuteen, täysimääräiseen täytäntöönpanoon ja soveltuvuuteen eri jäsenvaltioiden erilaisiin olosuhteisiin tulisi kiinnittää huomiota. Laajennetun tuottajavastuun osalta Suomi korostaa tuottajien tasapuolisia kilpailuedellytyksiä EU:n sisällä ja suhteessa kolmansien maiden tuottajiin.

Komission antama tiedonanto sisältää nykyisen lainsäädännön arvioinnin ja julkisen kuulemisen sekä tiedonkeruun käynnistämisen kertakäyttömuovidirektiivistä (SUPD).

Suomen Kalankasvattajaliitto on jo lähettänyt lausuntonsa direktiivin 2019/904 vesiviljelylaitteisiin liittyvistä säännöksistä, jotka vaikuttavat kalankasvatusyritysten toimintaan, kun vaikeissa olosuhteissa tarvitaan kestävää kalustoa.

Mielestämme SUPD on kasvattanut ymmärrystä muovisaasteista. Vesiviljelylaitteiden osalta direktiivin tavoitteet eivät kuitenkaan toteudu direktiivin epäselvän terminologian johdosta. Vesiviljelylaitteiden tekstimuotoilu kalastusvälineiksi ei erottele selkeästi kalastusvälineitä ja kiinteitä vesiviljelyvälineitä. Näillä on kuitenkin erilaiset käyttötavat ja jätevirtojen kierto.

Toimenpiteiden hyödyistä tärkeää on muovisten laitteiden elinkaaren huomioiminen. Laajennetun tuottajavastuun (EPR) järjestelmät ohjaavat resursseja jätteiden keräämiseen ja kierrätykseen. Hyödyt ovat kuitenkin epäselviä EU:n jäsenvaltioiden erilaisten vesiviljelyyn tarkoitettujen laitteiden kuljetuskapasiteetin ja keräysinfrastruktuurin johdosta. Tehokkuutta heikentää myös epäselvyys siitä, kuka on muovin tuottaja. Säännös 25 vapauttaa kalastajat EPR-velvoitteista.

Suomen Kalankasvattajaliiton mielestä on selvennettävä, että kalankasvattajat vapautetaan loppukäyttäjän asemasta. Kalankasvatusyritykset ostavat tuotteensa Suomesta tai etämyyntiä ulkomailta harjoittavalta yritykseltä. Kalankasvatusyritykset eivät voi olla direktiivin tarkoittamassa tuottajavastuussa.

Kalankasvattajilla on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa tuotesuunnitteluun ja tuotteiden markkinointiin. Kasvattajien määrittäminen muovintuottajiksi asettaa suhteettoman

hallinnollisen taakan, joka vaatii rekisteröintiä, raportointia ja maksuja laitteista, joita yritykset vain käyttävät, eivätkä tuota. Tämä heikentää tehokkuutta ja saastuttaja maksaa- periaatetta.

SUPD on pääosin yhteneväinen Zero Pollution Action Planin tavoitteiden kanssa. Biotalouden tavoitteiden kanssa materiaalikorvauksen suhteen on kuitenkin ristiriitoja.

Muovien korvaamisen on oltava linjassa Marine Strategy Framework Directive -direktiivin vaatimuksen kanssa hyvästä ympäristön tilasta. Vaihtoehtoisten materiaalien on tarjottava samaa kestävyyttä verkkojen, rakenteellisten vaurioiden ja kalojen karkaamisen estämiseksi. Muovin käytön vähentämisestä saadut ympäristöhyödyt eivät saa vaarantaa biodiversiteettiä laitteiden vikaantumisen johdosta.

Soveltamisalueen tarkastamiseen ja terminologiaan liittyen suosittelemme artiklan 3, kohdan 4 sanamuodon muuttamista 'kalastusvälineistä' 'kalastus- ja vesiviljelyvälineisiin'. Nykyinen teksti määrittelee vesiviljelyn, mutta nimeää toimenpiteen yksinomaan kalastukseen, mikä luo oikeudellista epäselvyyttä.

Selkeä kieliasu varmistaa, että tulevat toimet ottavat huomioon molempien alojen tarpeet. Suomen Kalankasvattajaliitto huomauttaa, että vesiviljelyvälineillä on pidempi käyttöikä ja erilaiset korvaussyklit kuin kalastusverkoilla. SUP direktiivin tavoitteiden on oltava teknisesti toteuttamiskelpoisia ja toimialakohtaisia, jotta ne ovat tehokkaita.

Suomen Kalankasvattajaliiton mielestä vesiviljelyvälineiden määrittelyn on oltava selkeää. Kaikki kalankasvatukseen liittyvä materiaali kuten kalankasvatuslaitoksen rakenteet ja muu pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettu infrastruktuuri eivät voi kuulua direktiivin soveltamisalaan.

Vesiviljelylaitteet toimivat vaikeissa meriolosuhteissa. Muovien korvaaminen vaihtoehtoisilla materiaaleilla tulee tapahtua vain, jos uudet materiaalit tarjoavat vastaavat ominaisuudet kestää merien aaltoja, virtauksia ja UV-altistusta vaarantamatta kalojen hyvinvointia. Uusien materiaalien on oltava myös sellaisia, että niiden käyttö on mahdollista toteuttaa myös taloudellisesti.

Direktiivin tavoitteena on estää muovin päätymistä meriin. Suomessa viranomaiset ovat kuitenkin Suomen Kalankasvattajaliiton käsityksen mukaan laajentaneet kansallista tulkintaa sisävesien vesiviljelyyn ja kiertovesikasvatukseen. Näkemyksemme mukaan tämä ei ole direktiivin tarkoitus. Direktiiviä on myös tältä osin syytä selventää, jotta tulkinnat ovat jäsenmaissa samanlaiset.

Janne Sankelo

toimitusjohtaja, VD

Suomen Kalankasvattajaliitto

Finlands Fiskodlarförbund